Wielokulturowość w praktyce szkolnej

2018-04-18

W krakowskich szkołach samorządowych i niesamorządowych uczy się już ponad 2 tysiące dzieci i młodzieży cudzoziemskich. Wielokulturowość stawia przed szkołami i placówkami edukacyjnymi wyzwania dydaktyczne i prawne, o których najlepiej rozmawiać w lokalnym kontekście. Dlatego Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna dla Dzieci z Niepowodzeniami Edukacyjnymi zaprosiła dyrektorów szkół i pedagogów szkolnych na spotkanie informacyjno-szkoleniowe, które odbyło się 12 kwietnia 2018 r. pod hasłem: „Włącz różnorodność. Wielokulturowość w polskiej szkole. Jestem na TAK!”.

W krakowskich szkołach przybywa dzieci i młodzieży z doświadczeniem migracji. W latach 2013–2017 liczba uczniów cudzoziemców wzrosła dziesięciokrotnie. W szkołach samorządowych i niesamorządowych uczy się w tym roku szkolnym dokładnie 2343 cudzoziemców.– Żeby skutecznie pomagać nowo przybyłym uczniom w integracji i nauce, nauczyciele i szkoły muszą posiadać odpowiednią wiedzę i kompetencje – podkreśla Małgorzata Niewodowska, pedagog specjalny, dyrektor Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej dla Dzieci z Niepowodzeniami Edukacyjnymi. Jej placówka, która zorganizowała spotkanie informacyjno-szkoleniowe dla dyrektorów i nauczycieli z całego Krakowa, ze względu na spore zainteresowanie planuje kolejne – tym razem dla nauczycieli i dyrektorów przedszkoli.

W spotkaniu pod hasłem „Włącz różnorodność. Wielokulturowość w polskiej szkole. Jestem na tak!” wzięło udział kilkadziesiąt osób. Wystąpienia zaproszonych specjalistów dotyczyły kilku najważniejszych aspektów pracy w klasie zróżnicowanej pod względem narodowościowym, kulturowym, religijnym: obowiązujących uregulowań prawnych, wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniów, wspomagania pracy nauczycieli i roli doradcy metodycznego do spraw wielokulturowości.

Pierwsze zagadnienie omówiła dyrektor poradni Małgorzata Niewodowska, podkreślając, że szkoły mają obowiązek prowadzić konkretne działania wspierające przewidziane w przepisach zawartych w ustawie – Prawo oświatowe, w przepisach wprowadzających tę ustawę oraz w rozporządzeniu MEN w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw. Zaznaczyła, że jednym z czynników gwarantujących powodzenie procesu edukacyjnego ucznia cudzoziemca jest dobre poznanie kultury i języka, którym dziecko posługuje się w szkole. Brak te wiedzy może skutkować niepowodzeniem edukacyjnym. Kto może pobierać naukę w polskiej szkole? Jakie są główne problemy dzieci cudzoziemskich? Jakie prawa przysługują im w polskiej szkole, na jakich warunkach i zasadach przebiega przystosowanie dzieci do nowych wymagań i warunków uczenia się? W jakim zakresie szkoła powinna pomóc dzieciom powracającym z zagranicy uzupełnić różnice programowe i braki w znajomości języka polskiego? Te pytania znalazły odpowiedzi podczas tego pierwszego wystąpienia.

Małgorzata Mosur, psycholog, wicedyrektor poradni, omówiła doświadczenia związane z pracą z dziećmi przybywającymi z zagranicy. Przypomniała, że udzielanie pomocy tej grupie uczniów jest od 2012 r. zadaniem statutowym poradni. Każdego roku zgłasza się do niej kilkadziesiąt dzieci, które wcześniej kształciły się poza polskim systemem edukacyjnym. Poradnia, zgodnie z rozporządzeniami MEN, jest zobligowana do udzielania dzieciom i ich rodzicom pomocy

psychologiczno-pedagogicznej. Działania poradni dotyczą m.in. diagnozowania dzieci i młodzieży, w szczególności w celu określenia ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, możliwości psychofizycznych, a także wyjaśnienia mechanizmów funkcjonowania dziecka w odniesieniu do zgłaszanego problemu oraz opracowania sposobów rozwiązania tego problemu. W przypadku dzieci przybywających z zagranicy diagnoza dotyczy trudności adaptacyjnych wynikających z różnic kulturowych i środowiska edukacyjnego, udzielania pomocy terapeutycznej dzieciom, konsultacji i wsparcia dla rodziców i nauczycieli dzieci z doświadczeniem wcześniejszego kształcenia się za granicą. Diagnozowanie jest bardzo złożonym procesem, który opiera się na zbieraniu i wykorzystaniu informacji pochodzących z różnych źródeł, szukaniu związków przyczynowo-skutkowych, wnioskowaniu oraz interpretowaniu danych. Testy psychologiczne wykorzystywane w tym celu są wystandaryzowane i neutralne kulturowo. Oprócz diagnozy psychologicznej niezmiernie ważna jest diagnoza pedagogiczna i odpowiedź na pytanie: jak dziecko opanowało techniki szkolne w odniesieniu do norm rozwojowych ucznia polskiej szkoły? Proces diagnostyczny kończy sporządzenie opinii psychologiczno-pedagogicznej oraz omówienie wyników badań z rodzicami lub opiekunami dziecka, a za zgodą rodziców lub opiekunów – także rozmowa z nauczycielami, która ma na celu udzielenie wskazówek co do bieżącej pracy z uczniem.

W wystąpieniu „W sieci współpracy – o wspomaganiu pracy nauczycieli uczących dzieci z doświadczeniami migracyjnymi” dr Dominika Bucko z Centrum Języka i Kultury Polskiej w Świecie UJ przedstawiła kontekst i zasady funkcjonowania sieci, której jest koordynatorem. Omówiła wyzwania, jakie napotykają nauczyciele uczący dzieci cudzoziemskie lub powracające z zagranicy, oraz zaprezentowała, w jaki sposób udział w działaniach sieci może pomóc nauczycielom w ich codziennej pracy. Przywołała tematykę dotychczasowych szkoleń prowadzonych przez ekspertów w dziedzinie nauczania dzieci i młodzieży, neurodydaktyki czy dwujęzyczności, a także wypowiedzi uczestników sieci. Zaprosiła także wszystkich zainteresowanych na organizowane 17 maja szkolenie „Prawne uwarunkowanie pobytu dziecka z doświadczeniem migracji w polskiej szkole”, które poprowadzi Urszula Majcher-Legawiec, doradca metodyczny ds. wielokulturowości.

To jej właśnie przypadło ostatnie wystąpienie, podczas którego przedstawiła zadania doradcy metodycznego wynikające z prawa oświatowego oraz formy ich realizacji. Zwróciła uwagę na konieczność wsparcia kompetencji nauczycieli, którzy coraz częściej uczą w szkołach wielojęzycznych i wielokulturowych. W tym celu przygotowała koncepcję wsparcia pracy szkół w następujących obszarach: doradztwa przedmiotowego w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego/języka edukacji, problemowego, zespołowego (adresowanego do rad pedagogicznych), personalnego (polegającego na indywidualnym wsparciu nauczycieli) i warsztatowego, które będzie polegać na prowadzeniu i omawianiu lekcji otwartych realizowanych w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 18 przy ul. Senatorskiej 35.

Rozwinięcie zasygnalizowanych tu kwestii można znaleźć w trzecim numerze biuletynu poradni na rok szkolny 2017/2018 – do pobrania: http://www.poradnia-psychologiczna.com/o-nas/materialy.

W krakowskich szkołach samorządowych i niesamorządowych uczy się w tym roku szkolnym

dokładnie 2343 cudzoziemców.